

Prosjektrapport

Informasjonsfilmen

"Skoleveien"

Prosjektnavn:	Skoleveien
Søkerorganisasjon:	Norsk Forbund for Utviklingshemmede
Org.ledd/Ekst.instans:	Sentralt/Sørlandet kompetansesenter
Virks.område:	Rehabilitering
Prosjektnr:	2008/3/0347
Fylke:	Landsdekkende
Alderskategori:	Barn, unge og voksne
Prosjekttema:	Informasjonsfilm om skolestart
Startdato:	01.01.2009
Sluttdato:	31.12.2010
Bevilget for:	2009/2010: kr 258.000
Prosjektleder:	Sveinung Wiig Andersen

Innhold

Forord.....	s. 3
Sammendrag.....	s. 4
Bakgrunn for prosjektet/Målsetting.....	s. 5
Prosjektgjennomføring.....	s. 7
Resultater og resultatvurdering.....	s. 8
Oppsummering/Konklusjon/Videre planer.....	s. 9
Vedlegg og kreditering.....	s. 10

Forord

Vi ønsker gjennom denne rapporten å gi innblikk i de erfaringer som er gjort i prosjektet "Skoleveien". Disse erfaringene har overføringsverdi i forhold til tilsvarende prosjekter fra Helse- og Rehabilitering.

Prosjektet har vært å produsere en informasjonsfilm om skolestart for barn med utviklingshemming som kan bidra til å sette fokus på de utfordringer som knytter seg til denne sårbare overgangen. Gjennom et helt år fulgte vi Victor fra Hvaler og Thea fra Kristiansand på veien til skole. Historiene ble klippet sammen med intervjuer med fagpersonen Ann Kristin Dolva.

Målet har vært å lage et informasjonsredskap som kan brukes både til å hente kunnskap men like mye å reise spørsmål. Filmen er tenkt brukt som et utgangspunkt for drøfting av spørsmål knyttet til skolestart for barn med spesielle behov. Filmen har allerede vist seg å fungere godt akkurat i forhold til denne intensjonen og er allerede spredd og brukes i en rekke ulike sammenhenger.

Vi tror at filmen reiser viktige spørsmål om valg og prioriteringer når det gjelder skolestart for barn som har et annet utgangspunkt en flertallet. Vi tror at den kan bidra til bevissthet og klarere forståelse av hvorfor sårbare overganger er viktige å ta på alvor.

Prosjektet har vært vellykket og har stort sett vært gjennomført i tråd med intensjonene. Prosjektet ble framskjøvet ett år i forhold til oppsatt plan, men har bortsett fra dette vært utført i tråd med planene som ble lagt. Vi opplever at både Sørlandet kompetansesenter og NFU nå har et viktig informasjonsredskap i møte med denne problematikken.

Sørlandet kompetansesenter har gjennomført prosjektet i sin helhet med innleie av div. tjenester. En arbeidsgruppe bestående av fagfolk fra kompetansesenteret, Kristiansand kommunene og NFU har bidratt til å kvalitetssikre filmen helt fra starten.

Ikke minst har de to familiene i filmen, gjennom sine bidrag, gjort at den filmen det ble. En stor takk til familien Bustegaard Brøske og Gredal. Uten deres velvilje og innsats hadde denne filmen aldri blitt realisert.

Sammendrag

Skolestart er en viktig milepæl for alle foreldre og barn. Det forberedes, pyntes og fotograferes. Men hva når barnet er utviklingshemmet? Hva er viktig å tenke på og hvordan kan skolestart bli en god opplevelse? Og - hvordan kan skolen bli en inkluderende arena der den som er utviklingshemmet også kan bli en ressurs?

I denne filmen møter vi Viktor (7) fra Hvaler og Thea (7) fra Kristiansand. I over ett år har vi fulgt dem på skoleveien. Gjennom filmen får vi del i de ulike fasene i planleggingen, selve skolestarten og refleksjoner etter et halvt år på skolen.

Skoleveien er to historier om ulike veier til skolestart. På Hvaler har Viktors skolestart vært planlagt i over to år. Skole og barnehage samarbeider tett om kompetanseoverføring. Theas skolestart viser seg å bli mer kronglete. Det tar tid å få avklart skoletilbud, ressurser og oppfølging.

Når bør planleggingen starte? Hvilken skole skal vi velge? Hva bør planlegges? Og hva er viktige faktorer for å lykkes? Dette er spørsmål som tas opp i filmen. Det er likevel ingen metodisk film, men to historier med livserfaring som kan komme andre til nytte ved planleggingen av skolestart for et barn med utviklingshemming. Filmene egner seg som grunnlag for debatt og samtale.

Skolestart for et barn med utviklingshemming er en utfordrende prosess. Det å starte på skoleveien og bli en del av et klassefellesskap krever forberedelser langt ut over nye klær og nytt pennalhus.

Førsteamanuensis, Anne-Stine Dolva, fra Høgskolen i Lillehammer, bidrar også i filmen.

Målsetningen med filmen er at den skal være et tiltak for å øke bevisstheten, og kunnskapen om skolestart for barn med spesielle behov. Filmene gir ikke alle svar, men er egnet som utgangspunkt for diskusjon. Den kan brukes av skoler, foreldre, fagfolk og studenter i tilknytning til arbeid med skolestart.

Prosjektet har vært gjennomført etter oppsatte planer.

Det har ved lansering vært stor interesse og oppmerksomhet rundt filmene både gjennom presseoppslag og fra enkeltpersoner. Førsteopplaget er utsolgt og nye kopier bestilt.

Filmene er også streamet for nett og kan sees gratis via Sørlandet kompetansesenter og NFU`s nettsider.

Bakgrunn for prosjektet / målsetting

Skolestart er en viktig milepæl for mange foreldre og en stor overgang for alle barn. Men hva når barnet har en utviklingshemning? Hva når skolestart krever mer en bare innkjøp av skolesekk? Hva er viktig å tenke på og hvordan kan skolestart bli en god opplevelse også for utviklingshemmede barn? Og ikke minst – hvordan kan skolen bli en inkluderende arena der barnet med utviklingshemning også kan bli en ressurs?

Det å begynne på skolen og bli en del av et klassefelleskap krever forberedelser langt ut over nye klær og nytt penalhus for foreldre til et barn med utviklingshemning – og for skolen. Noen foreldre gruer seg i åresvis til første skoledag. Foreldre forteller om bekymring og engstelse for hvordan det skal gå når mitt barn skal begynne på skolen. Da blir planlegging, overføring av kunnskap, informasjon og å skape trygge rammer viktigere en ved en vanlig skolestart. Hvordan tilrettelegge for en god sammenheng mellom barnehagen og skolen? For barnets læring er det svært viktig at det er kontinuitet mellom disse to viktige arenaene. Det at skole, barnehage og foreldre begynner tidlig og samarbeider godt er avgjørende.

Mange familier med utviklingshemmede barn har erfart at det å lytte til andre foreldres erfaringer har vært svært nyttig. Det samme har også hjelpeapparatet. Den erfaringsbaserte kunnskapen formidlet av personer som selv har kjent på kroppen, har en spesiell verdi.

En ser også at disse erfaringene har stor overføringsverdi uavhengig av diagnose. Mange av problemstillingene og utfordringene går ofte igjen selv om det er individuelle forskjeller. For familier som får et barn med utviklingshemning er spørsmålene uendelig mange, ikke bare i forbindelse med fødsel, og de første årene, men også ved en milepæl som skolestart er.

Behovet for kunnskaps- og erfaringsbasert informasjon til foreldre med barn med utviklingshemning er derfor stort. Solid faglig forankret kunnskap fra fagfolk som kjenner feltet, og erfaringsbasert kunnskap fra foreldre som selv har opplevd å få et barn med utviklingshemning barn, er stikkord i prosjektet.

Denne filmen har blitt en dokumentarisk informasjonsfilm, der vi følger prosessen rundt skolestart for to barn. Dette klippet sammen med intervju med fagperson tror vi kommunikasjonsmessig er en god måte å spre informasjon om temaet. Det å se og høre familier forteller vil formmessig fungere på en annen måte en statisk formidlet informasjon.

Målsetningen med filmen er at den skal være et tiltak for å øke bevisstheten, og kunnskapen om skolestart for barn med spesielle behov. På den måten kan den skape være et redskap for foreldre, lærere, førskolelærere, PP-ansatte, studenter m.fl. når skolestart skal planlegges.

Lærere, skoleledere og PP-tjeneste spiller ofte en svært viktig rolle i hvordan skolestart blir for barn med spesielle behov. En film der ulike erfaringer på godt og vondt belyses, kan være et viktig forebyggende tiltak for å øke sjansen for god planlegging og en god start.

Prosjektgjennomføring

Arbeidet kan deles inn i fire hovedfaser.

Den **første fasen** var planleggings- og forarbeidsfasen. Fra januar -09 startet arbeidet med å innhente fagstoff, vurdere vinklinger og aktuelle familier som skulle bidra i filmen. Det ble nedsatt en referansegruppe bestående av Marianne Godfredsen, leder i spes.ped.team, Kristiansand kommune, Trine Lise Systad, NFU og Margit Aalandslid, Sørlandet kompetansesenter. Det ble avholdt to møter i startfasen der først rammer og intensjoner med prosjektet ble nærmere klarlagt ut i fra den utarbeidede prosjektbeskrivelsen. Det var enighet om at filmen skulle bygges rundt to historier der vi skulle følge en prosess. Det ble også drøftet premisser for hvilke case som kunne være aktuelle (kjønn, diagnose, funksjonsevne, geografisk sted, stor/liten kommune, kommunikative foreldre m.v.)

Etter en runde med innhenting av aktuelle case, intervjuer med familiene, ble denne lagt fram for referansegruppen og en vurdering ble gjort. Det endte opp med å falle ned på å følge en gutt med Downs syndrom fra en liten kommune (Viktor fra Hvaler) og ei jente med annen diagnose fra en bykommune (Thea fra Kristiansand). I tillegg ble også en liste med fagpersoner drøftet og det ble besluttet å bruke én fagperson. Valget falt på Anne Kristine Dolva fra høgskolen på Lillehammer som både har forsket og skrevet bok på temaet.

Etter grundige forhåndsamtaler og forhåndsbesøk ble en opptaksplan utarbeidet. Deretter ble godkjenninger innhentet både fra foresatte, skolene, barnehagene og andre aktuelle aktører.

Det ble besluttet hvilke deler av prosessen som skulle følges (barnehage, besøk på skole, innskriving, førskoledager, første skoledag, hverdag på skolen). Det å velge en form der en skal følge en prosess gjorde prosjektet noe mer uforutsigbart og en vet ikke hva en får før etter opptak. Dette var grundig gjennomdrøftet i referansegruppen og skulle være en del av intensjonen. En ønsket en ærlig film fra virkelighet.

Den **andre fasen** var opptak. De første opptakene fant sted allerede i februar – 09 og de siste opptakene i januar 2010. Det ble gjort opptak over ca 25 dager totalt. Sørlandet kompetansesenter har gjort investeringer i profesjonelt utstyr både på opptak og redigeringssiden, og opptak ble gjort uten leie av fotograf. Det var en tidkrevende opptaksfase med lange reiser fram og tilbake til Hvaler.

Dessverre ble Margit Aalandslid svært syk i denne perioden og døde. Prosjektet var mye hennes tanker og et sjokk for prosjektgruppen. Filmen ble derfor i rulletekst dedikert henne. Hun ble erstattet av Kirstin Bergem fra Sørlandet kompetansesenter, som også har jobbet i mange år med problemstillingen.

Underveis så vi at de to historiene vi fulgte utviklet seg ulikt. Mens Hvaler kommune og skole og barnehage hadde tett oppfølging og avklaringer på plass, var det i Kristiansand den motsatte situasjonen. Her lot svar om valg av skole vente på seg, likedan avklaringer om ressursituasjon for Thea. Det viste seg også at selve

skolestarten ble svært ulik. Viktor fikk en god skolestart og trivdes fra første stund. Theas skolestart ble mer krevende med en stor klasse med mange krevende elever. Det endte med at far til Thea bestemte seg for at Thea skulle skifte skole etter et halvt år.

Vi drøftet grundig i referansegruppa utviklingen i de to sakene og var enige om at vi på tross av utviklingen skulle vise det som skjedde. Virkeligheten omkring skolestart er ulik og dette var det viktig å også vise i denne filmen.

Den **tredje fasen** var logging og redigering. Fra mars – 09 begynte arbeidet med å gå gjennom de første opptakene. Totalt ble det nærmere 30 timer med opptak som skulle gjennomgås. Deretter sorteres og digitaliseres stoffet inn i redigeringsutstyret. Dette ble gjort parallelt med opptak.

Fra august -09 begynte arbeidet med redigering. Redigering, logging og opptak foregikk parallelt utover høsten og vinteren. Referansegruppa fulgte prosessen tett og fikk se de halvferdige versjonene av filmen underveis i prosessen og kom med innspill. Det ble etter hvert ferdig en arbeidskopi av filmen som både referansegruppen samt et utvalg av fagpersoner fikk se. Denne ble også sendt de involverte. Noen justeringer ble gjort. Deretter ble det foretatt en del finpusning og justering og flere gjennomganger. Tilbakemeldingene var gode fra alle bortsett fra rektor ved skolen til Thea. Han var lite fornøyd med at vi fortalte historien slik den forløp. Vi hadde en grundig drøfting av innspillet og konkluderte med at informasjon er gitt og alle spilleregler fulgt. Referansegruppen var opptatt av at det er viktig å være tro mot prosjektets intensjon om å følge en prosess og at det er viktig å formidle historien til Thea og hennes alenefar som kjempet for en verdig skolestart.

Den **fjerde fasen** var mastring, kopier, lansering og etterarbeid. En master av filmen ble laget og sendt til kopiering i februar 2010. Det ble bestilt 500 kopier. Parallelt ble cover til DVD utformet av byrå. Filmen ble lansert 18. mars 2010 på en konferanse om utviklingshemming i Bergen. Mottakelsen var svært god. I tillegg gikk informasjon bredt ut pr. epost til alle aktuelle målgrupper.

Det ble også laget et eget presseopplegg med oppslag i Fredrikstad blad, NRK-Østfold radio og tv, i tillegg til en rekke oppslag på ulike nettsteder og fagtidsskrifter. Filmens førsteopplag ble raskt solgt ut, og nytt bestilt. Filmen selger godt både gjennom Sørlandet kompetansesenter og NFU.

I august 2010 ble filmen streamet og lagt ut tilgjengelig på internett med tilgang både fra NFU's og Sørlandet kompetansesenters nettside. Etter forespørsel er den også lagt ut på Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemning (NAKU) sitt nettsted som er en ressursamling innenfor dette området.

Gjennomgående har intensjonene vært fulgt mens tidsplanen har måtte justeres til å trekke prosjektet over to år. Også budsjetter har vært holdt og går omtrent i balanse med et lite underskudd som dekkes av Sørlandet kompetansesenters egenandel (se økonomirapport).

Resultater og resultatvurdering

Prosjektet ble gjennomført uten vesentlige problemer. Det er ekstra interessant å gjennomføre prosjekter der en følger prosesser og historier, slik som i dette prosjektet. Det uforutsigbare er spennende, men også krevende når en skal lage film. Vi tror likevel at produktet er blitt vellykket og at dets styrke nettopp er at vi ikke tilslører virkeligheten, men forteller både om oppturer og nedturer.

Det er måle direkte effekt av slike prosjektet er vanskelig. men den store interessen for filmen med utsolgt første opplag, er positive signaler. Tilbakemeldingene vi har fått er også gode. Vi har vært invitert i en rekke sammenhenger for å vise og drøfte filmen. Det som går igjen er at mange synes det er bra at vi gir et usminket og ikke rosenrødt bilde av skolestart. Tilbakemeldingene går også på at den fungerer godt som trigger til videre samtale. Samtidig er filmen mulighetsorientert og peker på noe av det som må til for at en skolestart skal bli vellykket.

Filmens styrke er at den forteller to virkelige historier. Vi tar del i reelle historier og konkrete erfaringer. Dette satt sammen med fagkunnskap, gir en viktig blanding av erfart og faglig kunnskap.

Overføringsverdien til skolestart for andre barn med spesielle behov er også viktig. I tillegg tror vi at den har overføringsverdi i forhold til andre nærliggende problemstillinger.

Oppsummering / Konklusjon / Videre planer

Sørlandet kompetansesenter og NFU har med denne filmen fått et redskap som kan bidra til kunnskap og bevisstgjøring omkring skolestart for barn med spesielle behov. Filmen reiser mange spørsmål og gir noen svar. Den viktigste funksjonen filmen har er likevel mer å skape bevegelse og debatt. Barn med spesielle behov er alle ulike og har ulike behov. Det ingen fast eller mal på hvordan skolestart skal være, men det er viktig med de rette holdningene, de rette folkene og å begynne å planlegge tidlig. Dette er budskapet i filmen. Møter med menneskes erfaringer gir denne typen informasjon en nærhet som er viktig for å kunne øke bevissthet og forståelse.

Distribusjon og salg av filmen går bra, og det har siden lanseringen vært en rekke pressehenvendelser og gode tilbakemeldinger på filmen.

Vedlegg

To stk DVD`er ligger vedlagt.

Kreditering

Kreditering av Helse og Rehabilitering er gjort både på DVD-filmens omslag og i filmens rulletekst.